

El forat a l'abisme

El forat a l'abisme

...als qui per guanyar-se la vida, l'han perduda

Edició: Secretaria de Política Sindical - Salut Laboral
UGT Catalunya

Redacció, disseny i correcció: l'Apòstrof, sccl

Impressió: Artyplan

Dipòsit Legal: B-XXXXXXX

En caiguda imparable des de dalt de la bastida, a l'Abdelkrim només li ve una cosa al cap: la cara de la seva mare renyant-lo quan ell, de petit, s'enfilava a una figuera que hi havia a tocar de casa. És a dècimes de segon d'un impacte fatal, i no se li esborra aquella imatge dels primers anys de vida. Amb la boca torçada, els ulls mig tancats i el front arrugat, la seva mare treia foc pels queixals cada cop que el veia dalt de l'arbre. Des d'aleshores, l'olor de figuera sempre l'ha transportat a la infantesa.

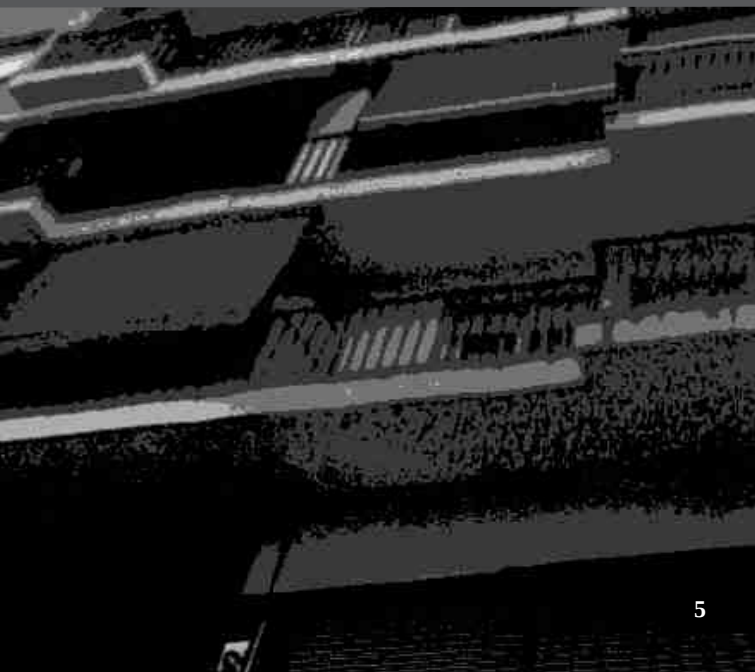
Estirat a terra després de caure des de tretze metres d'altura, l'Abdelkrim nota un formigueig intens que li recorre a la velocitat de la llum tot el cos, des dels peus fins al cap. Sent una buidor interior estranya, mai viscuda abans, i té la sensació que el seu cos ja no pesa. És com si s'hagués tornat immaterial. Una barreja de vertigen i por l'envaeix. Veu de forma borrosa com dues persones que no pot identificar corren cap a ell, però és incapaç de poder sentir-ne els crits. Les gotes de pluja que cauen des de fa una estona li entelen els ulls i, de sobte, la seva mirada fixa, perduda, s'apaga. Lentament, les parpelles cauen i la foscor l'engoleix.

L'Abdelkrim va néixer fa vint-i-dos anys a Dhalil. Aquest poblet marroquí està situat a només 24 quilòmetres de Fes, ciutat on va començar a estudiar la carrera de Dret. Ell és el tercer de cinc germans. La situació econòmica de la seva família no era gaire bona, i quan va morir el seu pare, ara fa poc més d'un any, no s'ho va pensar dos cops, i amb un visat de turista va viatjar a Catalunya seguint els passos del seu germà Rachid i del seu cosí Khaled. En aquest temps ha fet feines al camp

i com a vigilant nocturn d'una fàbrica, però fa tres setmanes el van contractar al mateix lloc on ja fa temps que treballen en Rachid i en Khaled. És una petita empresa familiar de Ripollet que es dedica a la construcció.

La nit abans de caure de la bastida, a l'Abdelkrim li va costar molt de dormir. Quan de bon matí va sonar el despertador, va estirar el llençol i el cobrellit fins al coll i va fer mitja volta. S'havia passat tota nit destapat per la mandra de llevar-se i recuperar la roba del llit, que després de tantes voltes per mirar d'adormir-se havia anat a parar als peus. De sobte es va adonar que havia passat fred i notava que li feia mal el cap. Una sensació estranya li va recórrer el cos. Si fos per ganes, no hauria anat a treballar.

—Abdelkrim, lleva't!— li diu el seu germà Rachid, que ve de rentar-se la cara i preparar una mica de te. Són tres quarts de sis, i en Rachid sap com d'enrabiats es posen en Juan i en Miguel, els seus caps, si no són a punt quan els passen a buscar amb la furgoneta a un quart de set. L'Abdelkrim, en Rachid, en Khaled i en Mohamed, un compatriota que ara mateix no té feina, viuen de lloguer en un pis 55 metres quadrats al carrer Murillo de Cerdanyola. L'Abdelkrim comparteix amb en Rachid una de les dues habitacions d'un pis on no s'han fet reformes des que a finals dels seixanta es va construir l'edifici. Les portes de fullola fosques, el to groguenc que ha anat agafant la pintura blanca de les parets, les cortines de color blau marí del menjador i les rajoles amb motius florals de la cuina donen a l'espai un aire retro. En Rachid ja compta els dies que li queden al pis, perquè d'aquí a dues setmanes es casa amb una

noia de Cerdanyola i aniran a viure uns carrers més enllà.

A la mateixa hora que l'Abdelkrim posa un peu a terra i es comença a vestir, la seva mare és a punt d'enlairar-se a l'aeroport de Fes per volar cap a Barcelona. És el primer cop en els seus 48 anys que la Najat puja a un avió, i està molt nerviosa. Li fa pànic volar. Li suen les mans i li costa, fins i tot, empassar saliva, però ja no es pot fer enrere. És ella qui va decidir avançar-se a la família i anar a Catalunya amb força temps de marge per poder ajudar el seu fill Rachid amb la preparació del casament i per conèixer millor la seva futura jove, a qui només ha vist un cop.

Tocades les sis del matí, amb l'entrepà sota el braç, vestits amb pantalons foscos, samarretes de màniga llarga i jaquetes per combatre la fresca que fa a aquesta hora del matí a començament d'octubre, en Khaled, en Rachid i l'Abdelkrim surten de casa. En tenen prou amb cinc minuts per arribar fins a la carretera de Barcelona, on els recullen els seus caps. Quan passen pel pont que salva el riu Sec, l'Abdelkrim s'aixeca el coll de la jaqueta. La humitat, una boirina que entela el curs del riu i la temperatura, que ha baixat, li han fet venir un calfred. Torna a pensar que avui no té un bon dia.

—Què, Guerrú! No estàs acostumat a la fresca, eh?— li deixa anar en Juan a l'Abdelkrim quan pugen a la furgoneta. En Juan li ha posat a l'Abdelkrim aquest sobrenom perquè assegura que té una gran semblança física amb l'atleta marroquí Hicham El Guerruoj. Com el campió olímpic, l'Abdelkrim és baixet, fibrós, de pell

fosca, té les orelles grans i una mirada que denota timidesa. A més, sempre va calçat amb unes sabatilles esportives. L'empresa no els facilita unes botes per evitar cops o talls als peus en l'obra, i per això porta unes sabatilles de sola gruixuda i taló alt, com les dels jugadors de bàsquet.

L'Abdelkrim, que va al seient del darrere entre en Rachid i en Khaled, mira al retrovisor interior de la furgoneta. En Juan, que agafa el volant fort, amb els braços rígids, treu un moment els ulls de la carretera i li retorna la mirada a través del mirall. L'Abdelkrim no ha entès la pregunta. Es limita a moure el cap en sentit afirmatiu i arqueja una mica els llavis, com si li hagués fet gràcia el comentari. En Rachid, que li tradueix tot allò que no entén, s'ha estalviat, aquesta vegada, l'esforç de traslladar-li al seu germà una pregunta retòrica, que no esperava cap resposta. Només l'ha mirat de reüll, i els seus llavis també han dibuixat un tímid somriure. En l'any i escaig que porta a Catalunya, l'Abdelkrim ha fet pocs avanços amb el castellà i encara menys amb el català. Amb en Rachid, en Khaled i el seu company de pis, en Mohamed, parlen àrab. Mentre va treballar de vigilant nocturn no havia d'intercanviar cap paraula amb ningú, i al camp, quan va estar tallant enciams en una finca enorme que hi ha entre Cerdanyola i Sant Cugat es defensava com podia amb el francès, dues paraules de castellà i els signes.

A la furgoneta que els porta al treball, s'ha fet el silenci. En Miguel, que va al seient de l'acompanyant, el trenca de sobte quan posa la ràdio. L'Abdelkrim escolta la successió d'anuncis

que sonen, però la dificultat per entendre'ls i el mal de cap que arrossega des que s'ha llevat l'empenyen a desconnectar ràpidament. Ha clavat la mirada atentament en la finestreta que té a l'esquerra, on veu passar, un rere l'altre, tots els cotxes i camions que circulen en sentit contrari. Es queda absort per la imatge i el so repetitiu dels vehicles. Quan passen per davant d'una gran fàbrica de ciment que hi ha al costat de la carretera, alça la vista lentament i observa com la xemeneia escup sense parar una densa columna de fum, més grisa encara que el dia. Llavors pensa si la idea de venir a Catalunya va ser un encert. Ell era a punt d'acabar la carrera de Dret. Hauria estat el primer de la seva família a obtenir una llicenciatura universitària. Està decidit a acabar la carrera i, si pot, vol tornar al seu país per exercir d'advocat.

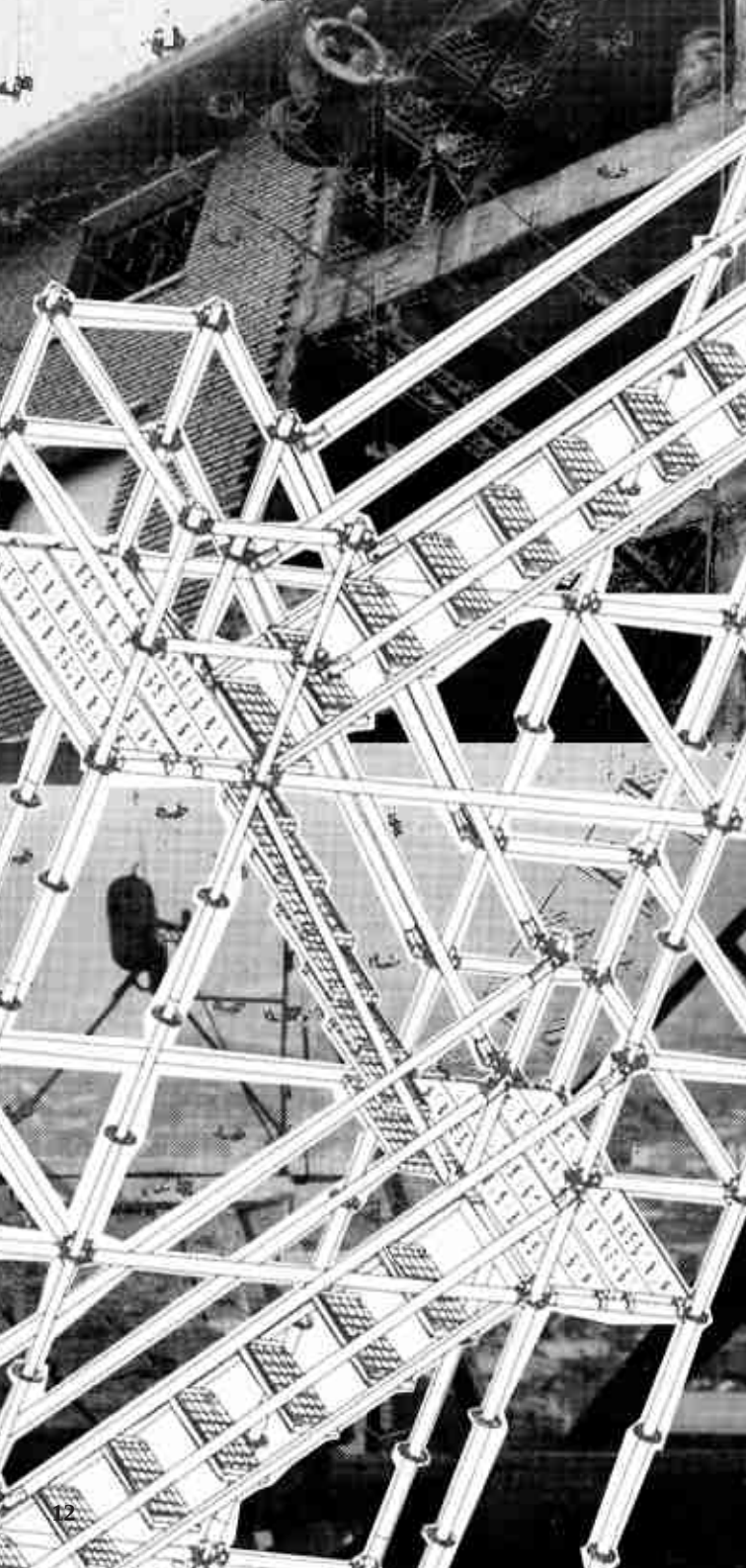
Dalt de l'avió, la Najat no acaba d'estar del tot tranquil·la. Ja ha quedat enrere l'enlairament, que segons li han dit és un dels moments més crítics. Però ara, en ple vol, la inquieta el soroll que fan els motors de l'aparell. El fet de no poder comunicar a ningú el seu neguit li augmenta el nerviosisme. Es descorda l'últim botó de la brusa de color lila que porta, es retoca el mocador a joc que li amaga els cabells i després s'estira les faldilles per desfer les arrugues. Ja no sap com posar-se. Ara, a banda de les mans, també li comencen a suar els peus. En Mustafà, el seu fill gran, li ha recomanat que es distregui amb una revista i que porti un caramel a la boca per evitar que la pressió li provoqui molèsties a l'oïda. El primogènit, de 30 anys, està casat, té dos fills i treballa en un taller mecànic a Fes. Després d'en Rachid i l'Abdelkrim, el segon i el tercer fill,

respectivament, la Najat va tenir la Safia. Els seus pares es van esforçar perquè estudiés, però ella va deixar els llibres i se'n va anar a Beni Enzar per treballar en una conservera. Fa uns mesos es va empadronar a Nador, des d'on pot entrar cada dia a Melilla, sense visat, per portar paquets de mercaderia de contraban. Guanya diners, però té l'esquena destrossada. L'única filla que viu amb la Najat és la Dunia, que es guanya la vida oferint-se de guia per acompanyar els nombrosos turistes que cada dia visiten a Fes els carrers medievals, la mesquita de Kairaouine o el barri dels adobers. La Najat es comença a fer a la idea que en Rachid, un cop casat, es quedarà a Catalunya. Tot i que no li ha dit mai, desitja que l'Abdelkrim torni a casa.

La furgoneta on van els dos germans s'ha aturat en el primer semàfor de l'avinguda Meridiana de Barcelona. És el primer dia que van a treballar a un edifici nou situat al carrer Garcilaso, a la Sagrera, on la crisi ha frenat la febre constructora que s'havia desencadenat al voltant de la nova estació de l'alta velocitat. Ells hi han de col·locar les canals d'alumini que recullen les aigües pluvials. De fet, són instal·ladors que treballen com a distribuïdors oficials d'una coneguda marca de canals, i han estat subcontractats per fer aquesta feina específica. A la furgoneta, un autèntic vehicle-taller de quatre metres de llarg, porten totes les eines i les màquines de perfilar les canals. Així, a la mateixa obra, poden fabricar, tallar, polir, acoblar i col·locar les peces d'alumini que fan a mida.

Quan arriben a l'edifici, en Juan no pot aparcar. Necessita deixar la furgoneta tot just davant d'on

treballen per poder-la utilitzar com a taller mòbil. Passa el temps, i en Juan, que veu com corren els minuts, deixa anar un esbufec. Després d'esperar una bona estona, un llauner que ha arribat tot just abans els fa el favor de moure el seu vehicle. En Miguel retira una tanca i acaba de fer lloc perquè el seu cunyat pugui encabir la furgoneta. Mentrestant, en Rachid mira amb atenció l'edifici. No li agrada gens com està instal·lada la bastida on hauran de pujar per fer la feina.

—Juan, has vist això? —li demana en Rachid assenyalant la bastida amb el braç estirat.

—Què ens passa? Ja tenim pegues? —li respon en Juan mentre tanca la porta de la furgoneta d'un cop.

En Rachid se'l mira astorat. Porta anys treballant en la construcció i veu els perills d'una hora lluny. És un tema que el preocupa i que té molt fresc, perquè a través del sindicat on està afiliat acaba de fer un curs de prevenció de riscos laborals. Per això, amb un senzill cop d'ull n'ha tingut prou per detectar els errors que ha comès l'empresa que ha instal·lat la bastida.

—Què vols dir “què ens passa”? —pregunta en Rachid—. En un costat, el que toca als balcons, no hi cap barana de protecció, i això que la bastida és a més de tres pams de la façana, quan tu saps que no hauria d'estar a més de 30 centímetres. Pel forat hi passaria un bou. Dalt de tot, no hi ha cap passarel·la per arribar a la coberta. I, per si fos poc, no veig cap lloc on lligar-nos els cinyells de seguretat!

—No em toquis allò que no sona! —li contesta en Juan.

—És clar, com que tu i en Miguel us quedeu a terra

tallant les canals, no hi veieu cap perill... –replica. –Saps perfectament que la bastida no l’he posat jo. Si l’empresa que l’ha instal·lat ho ha fet malament –diu en Juan–, jo no en tinc la culpa. Els ho diré, ho arreglaran i ja està! Però ara no podem perdre més temps, que ja n’hem perdut prou.

En Rachid mou el cap lentament d’esquerra a dreta, mostrant el seu desacord. Darrere seu, l’Abdelkrim, que ja s’ha tret la jaqueta i s’ha posat un arnès que no podrà subjectar enlloc, ha seguit bocabadat la discussió entre el seu germà i el seu cap. En veure que no ha entès bona part de la conversa, en Rachid li ensenya el que estava dient i torna a enumerar les deficiències, ara en àrab. L’Abdelkrim, que fa només tres setmanes que treballa en això, no ha seguit mai cap curs de prevenció de riscos laborals, però no cal ser cap expert en la matèria per veure el que és evident. L’edifici, de maons a la vista, té quatre alçades, amb dos pisos a cada nivell, cadascun d’ells amb un gran balcó triangular que dóna al carrer Garcilaso. La forma dels balcons –els de cada alçada es toquen l’un a l’altre– dibuixen una façana amb forma de w. Els operaris de l’empresa subcontractada que han col·locat la bastida han suat de valent per poder ajustar l’estructura de treball a tocar de la paret. En l’angle que fan els balcons, però, la bastida ha quedat molt separada de la façana i, malgrat això, no s’hi ha posat cap barana de protecció als laterals.

–Guerrú, no deixis que el teu germà t’ompli el cap –li comenta en Miguel–. I tu, Rachid, no facis empenyar més en Juan, i comenceu a pujar les eines, que si no es farà l’hora de dinar i encara no haurem començat. Anem fent i ja ens posaran bé la bastida, si poden.

En poc més de mitja hora i amb l'ajuda d'una politja, ja han pujat les eines, les cantonades, els colzes, les fixacions i uns protectors d'alumini que posaran a sobre de les conduccions per evitar que cap objecte pugui obstaculitzar el pas de l'aigua. Les canals, en forma de cornisa i collades amb fixacions ocultes, quedaran camuflades a la façana. El que sí que no podran dissimular és la instal·lació que coronarà la part més alta de l'edifici. Els han demanat que posin un accessori de policarbonat, ple de varetes molt fines d'acer inoxidable, per espantar els coloms. A peu de carrer, en Juan i en Miguel van tallant a mida les canals que després col·loquen els seus treballadors dalt de tot, a 13 metres d'altura. Després d'hores de pujar peces amb la politja, de situar-les al seu lloc, de collar-les amb el trepant i de moure's amb estretors per la bastida, l'Abdelkrim té els braços destrossats i la planta dels peus adolorida. Sort que ja s'ha fet l'hora de dinar.

L'hostessa de vol s'ajup una mica i amb la punta del dit índex toca lleument el braç de la Najat per despertar-la. El cansament l'havia vençut.

—Vol un alguna cosa per menjar? —li pregunta amablement la noia.

L'entrepà que ha triat la Najat és el pitjor que ha tastat en la seva vida. El pa de motllo, convertit en una mena de xiclet, se li enganxa entre el paladar i les dents i ha de fer esforços amb la punta de la llengua per treure-se'l. El pollastre és dur i fred. I la fulla d'enciam que hi han posat a dintre, sense oli, no fa més digerible un entrepà que han tingut el desencert de batejar com a “mediterrani”. La Najat s'ha llevat aviat i porta hores de viatge, ja que ha hagut de fer

escala a l'aeroport Mohammed V de Casablanca, on l'espera se li ha fet molt llarga. Ara ja només té ganes d'arribar. L'avió aterra al Prat a dos quarts de nou del vespre, i els seus fills l'aniran a recollir quan surtin de la feina.

A l'Abdelkrim i en Rachid, la tarda se'ls fa eterna esperant el moment del retrobament amb la seva mare. Han tingut problemes per poder fixar alguns dels ancoratges i això els ha endarrerit la feina. A les sis, els paletes, els llauners i els fusters pleguen. Malgrat que ja porten vuit hores de feina, en Juan els demana que facin un últim esforç per enllestir la col·locació de la peça que acaben de pujar. A l'edifici, amb ells, ja només hi treballen els pintors, que feinegen a l'interior de mala gana, perquè fa dos mesos que no cobren les hores extraordinàries que els fan fer.

L'Abdelkrim mira el rellotge constantment. Se'ls està tirant el temps a sobre, i pateix per arribar tard a l'aeroport. De sobte, el cel es trenca i comencen a caure quatre gotes. Al costat de la furgoneta, en Juan comença a rondinar.

—Només ens faltava això! —li diu al seu cunyat—. Vinga, avisa'ls que pleguin —afegeix resignat.

En Miguel mira cap a dalt, i fa un xiulet llarg. Després, amb la mà oberta al costat de boca perquè la seva veu guanyi ressonància, segueix les indicacions del seu cunyat.

—Nois! Deixem-ho per avui. Recolliu i baixeu, que marxem.

Els tres treballadors comencen a recollir les eines i el material. En cas de tempesta, un cop de vent podria fer caure alguna peça al carrer. Des de la plataforma de la bastida fins a la coberta de l'edifici

hi ha un desnivell de pocs centímetres, que l'Abdelkrim salva d'un bot cap amunt.

Un cop a la teulada, recull els ancoratges que han sobrat, comprova que no s'han deixat res més i es disposa a tornar a la bastida, ara sense saltar. Quan posa el peu dret sobre la plataforma, molt a la vora del lateral que no està protegit, l'Abdelkrim trepitja un trepant, es torça el turmell, perd l'equilibri i cau de costat. Tot és molt ràpid. Fa cops de braços infructuosos per mirar d'agafar-se a algun lloc i demana auxili amb un crit desesperat, però res pot evitar que caigui pel forat que queda entre el lateral de la bastida i l'angle que fan els balcons de la façana. L'Abdelkrim nota el buit i els cops que el van masegant. Com que el forat pel qual cau és molt estret, el seu cos, sense cap control, va rebent l'impacte de tots els elements que sobresurten de la façana i va rebotant contra la bastida, d'on comencen a caure les eines que encara no havien recollit. L'últim cop, quan arriba a terra, és al cap, contra tres maons que algú havia apilat i havia deixat al costat de la paret. Després d'aquesta fressa... el silenci. Immediatament després, els crits d'en Rachid.

–Abdelkrim, Abdelkrim!!! –s'esgargamella el seu germà. Baixa per la bastida esperitat, mentre en Khaled, amb les mans al cap, resta immòbil. En Juan i en Miguel corren a socórrer l'Abdelkrim, que és a terra, amb els genolls mirant cap a un costat i el cap, cap a l'altre. Té els ulls oberts, però quan s'agenollen davant seu, els tanca. En Juan li posa la mà esquerra sobre una galta, mentre amb la dreta colpeja amb suavitat l'altre costat de la cara. El crida pel nom dos cops, però l'Abdelkrim no reacciona. Ha perdut la consciència. Ràpidament, el mira de

reanimar fent-li el boca a boca, però l'Abdelkrim segueix sense respirar. En Miguel agafa el telèfon mòbil i demana una ambulància. Tots estan molt nerviosos i no saben què han de fer. Vuit minuts després arriba l'equip d'emergències mèdiques. Dos nois i una noia baixen ràpidament de l'ambulància i mentre pregunten què ha passat es disposen a fer un massatge cardíac. Tots els esforços són inútils. Després d'intentar reanimar-lo durant força estona, els metges es rendeixen. No hi ha res a fer.

—Tu l'has mort, tu ens has fet pujar a aquesta merda de bastida, tu ets el culpable!— li recrimina en Rachid a en Juan. L'agafa pel coll de la camisa i aixeca el braç per donar-li un cop de puny, però en Miguel l'agafa per darrere i l'atura. En Rachid es gira i l'empeny, li llança una escopinada a en Juan i després, plorant, s'agenolla davant del seu germà, i l'abraça amb totes les forces del món.

Per fi, la Najat ha aterrat. Ignorant del que acaba de passar, espera impacient el seu equipatge al costat d'una cinta que a poc a poc va traient maletes i més maletes. Té unes ganes immenses d'abraçar els seus fills. Quan posa en marxa el telèfon mòbil, comença a rebre avisos de trucades perdudes. Són d'en Rachid. Mentre espera l'equipatge, s'enduu el telèfon a l'orella i es disposa a escoltar el missatge que té a la bústia de veu. De sobte, la Najat torça la boca, acluca els ulls i arruga el front. Es queda blanca, petrificada, li cau el mòbil de la mà, i es desmaia.

Les presses dels caps i la imprudència de la companyia que ha instal·lat la bastida han empès l'Abdelkrim al forat de l'abisme. Una barana inexistent on feia falta i l'absència d'un punt on

lligar-se l'arnès han trencat molts somnis.
L'Abdelkrim ja no podrà tornar a abraçar la seva
mare. Ja no podrà anar al casament del seu germà.
I tampoc no podrà tornar al seu país per fer
d'advocat.

Secretaria de Política Sindical - Salut Laboral
Rambla de Santa Mònica 10, 08002 Barcelona
Tel. **93 304 68 32**
otpri@catalunya.ugt.org
www.ugt.cat

Finançat per:

FUNDACIÓN
PARA LA
PREVENCIÓN
DE RIESGOS
LABORALES